HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מזונות תחת מעשה ידיה ומעה כסף תחת מותר וכיון דלא קא יהיב לה מעה כסף מותר דידה הוי רב אדא בר אהבה סבר תקנו מזונות תחת מותר ומעה כסף תחת מעשה ידיה וכיון דקא יהיב לה מזוני מותר דידיה הוי במאי קמיפלגי מר סבר מידי דשכיח ממידי דשכיח ומר סבר מידי דקייץ ממידי דקייץ מיתיבי [א]תקנו מזונות תחת מעשה ידיה אימא תחת מותר מעשה ידיה תא שמע [ב]אם אינו נותן לה מעה כסף לצורכיה מעשה ידיה שלה אימא מותר מעשה ידיה שלה והא עלה קתני מה היא עושה לו משקל חמש סלעים שתי ביהודה הכי קאמר מעשה ידיה כמה הוי דלידע מותר דידה כמה משקל חמש סלעים שתי ביהודה שהן עשר סלעים בגליל [ג]אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן הסנדלר ומי אמר שמואל הכי והתנן [ד]קונם שאני עושה לפיך אינו צריך להפר רבי עקיבא אומר יפר שמא תעדיף עליו יתר מן הראוי לו רבי יוחנן בן נורי אומר [א]יפר שמא יגרשנה ותהא אסורה לחזור ואמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן נורי כי אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן נורי להעדפה ולימא הלכה כרבי יוחנן בן נורי להעדפה אי נמי אין הלכה כתנא קמא אי נמי הלכה כרבי עקיבא אלא אמר רב יוסף קונמות קאמרת שאני קונמות מתוך שאדם אוסר פירות חבירו עליו אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם אמר ליה אביי בשלמא אדם אוסר פירות חבירו עליו שכן אדם אוסר פירותיו על חבירו יאסר דבר שלא בא לעולם על חבירו שכן [ה]אין אדם אוסר פירות חבירו על חבירו [ו]אלא אמר רב הונא בריה דרב יהושע [ב]באומרת יקדשו ידי לעושיהם דידים איתנהו בעולם וכי קאמרה הכי מי מקדש' הא משעבדא ליה דאמרה לכי מיגרשה ומי איכא מידי דאילו השתא לא קדיש ולקמיה קדיש אמר רבי אלעאי אלמה לא אילו [ג]האומר לחבירו שדה זו שאני מוכר לך לכשאקחנה ממך תיקדש מי לא קדשה מתקיף לה רבי ירמיה מי דמי התם בידו להקדישה הכא אין בידה לגרש את עצמה הא לא דמיא אלא לאומר לחבירו [ד]שדה זו שמכרתי לך לכשאקחנה ממך תיקדש דלא קדשה מתקיף לה רב פפא מי דמי התם גופא ופירות בידא דלוקח הכא גופה בידה הוא הא לא דמיא אלא [ה]לאומר לחבירו

מזונות שכיחי ומעשה ידיה שכיח ומותר לא שכיח. מעה כסף קייץ ומעשה ידיה קייץ כדתנן (לקמן דף סד:) מה היא עושה משקל חמש סלעים: **והא עלה קתני.** במתני': **ומה היא עושה לו.** ומדפריש בתר מעשה ידיה ומה היא עושה לו מכלל דרישא במעשה ידיה איירי ולא במותר: **שפי.** קשה לטוותו יותר מן הערב: **הכי קאמר.** [לעולם במותר איירי ברישא והכי קאמר] סיפא ומה היא עושה לו עיקר דנדע מותר מאי ניהו: **משקל חמש סלעים.** סלע של יהודה כפליים במשקל סלע של גליל: **מי אמר שמואל הכי.** והאמר שמואל לעיל ז) במותר לאחר מיתה פליגי ועלה א"ר יוחנן הסנדלר חולין ואע"פ דהשתא דידיה הוא אלמא טעמא דר' יוחנן משום דבר שלא בא לעולם הוא שעדיין לא מתה ואין לו רשות במותר הואיל ואינו מעלה לה מעה כסף ובהא אמר שמואל הלכה: **והתנן קונם שאני עושה לפיך.** מה שאני עושה יהיה קונם לפיך יהי עליך כהקדש מליהנות לו: **אינו צריך להפר.** נדר זה שאין בה כח להקדישו לפי שהוא שלו: **שמא תעדיף עליו.** יותר ממה שפסקו לה חכמים משקל חמש סלעים דמותר זה אינו שלו ויכולה להקדישו: **ר' יוחנן בן נורי אומר.** אף עיקר מעשה ידיה צריך הפרה: **שמא יגרשנה.** ויהא הנדר חל שמשגרשה אינה משועבדת לו למעשה ידיה: **ותהא אסורה לחזור לו.** לפי שנאסר מעשה ידיה עליו ואי אפשר לו ליזהר שלא תטחון ולא תאפה וכל שאר מלאכות השנויות במשנתנו [ע"ב] שהאשה עושה לבעלה: **ואמר שמואל הלכה כו'.** אלמא לכשיגרשנה חל הנדר. אלמא אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם שעדיין לא גירשה: **כי אמר שמואל הלכה כר' יוחנן בן נורי להעדפה.** קאמר. כלומר הלכה דיפר ולאו מטעמיה דאילו לר' יוחנן עיקר מעשה ידיה צריך הפרה ולשמואל משום העדפה שמא תעדיף על הראוי הוא דאמר יפר. והשתא נמי הוה מצי לאקשויי סוף סוף לא בא לעולם דהא לא נעשה אלא אקשי ליה קושיא אחריתא: **אין הלכה כת"ק.** דאמר אין צריך להפר אלא יפר: **אלא אמר רב יוסף.** לעולם הלכה ומטעמיה קאמר ומשום שמא יגרשנה: **ושאני קונמות.** הקדש שאינו הקדש לכל אלא על אדם אחד בלשון קונם: **מתוך.** שהוא תופס במקום שאין סתם הקדש תופס שאדם אוסר פירות חבירו עליו ואומר קונם פירות פלוני עלי ובסתם הקדש אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו הלכך אדם אוסר עליו נמי דבר שלא בא לעולם אבל מתני' במקדיש הקדש גמור איירי ואינו ממהר לתפוס כקונם: **אמר ליה אביי.** ומה ראיה פירות חבירו עליו לכאן שהן פירות חבירו על חבירו דעכשיו היא משועבדת לו למעשה ידיה ואינה ראויה להתפיסו בקונם ולכשיגרשנה קאמר דחייל ועוד שעדיין לא נעשית המלאכה עד לאחר גירושין וחזרה: **בשלמא אדם אוסר פירות חבירו עליו.** בקונם שהרי אדם אוסר פירותיו על חבירו בין בלשון קונם לחבירו לבדו בין שהקדישו סתם הקדש גמור: **יאסר דבר כו'.** בתמיה: **דבר שלא בא לעולם.** לא המלאכה באה ולא הרשות באה לידה להתפיס עד שתתגרש: **שכן אין אדם כו'.** שממקום שבאת אין אתה יכול ללמוד איסור שהרי אף בקונם אין אוסר פירות חבירו על חבירו לומר קונם פירותיך עליך: **באומרת יקדשו ידי כו'.** שהמלאכה כמי שבאת לעולם ועל הגירושין שלא באו קא מסיק ואזיל ומתניתין באומר מעשה ידיך הקדש: **ומי איכא מידי כו'.** כלומר תירצת לא בא לעולם דמלאכה לא בא לעולם דגירושין לא תירצת דאילו השתא לית לה רשותא לאקדושיה והיכי קדיש לקמיה: **אלמה לא.** בתמיה: **מי לא קדשה.** אם מכרה וחזר ולקחה: **בידו להקדישה.** שהרי עכשיו שלו וכי היכי דאילו אקדשה השתא קדשה כי אמר נמי תיקדוש לקמיה קדשה: **הא לא דמיא.** מסקנא דקושיא היא: **התם.** גבי מכרתי לך אין לו עכשיו בה לא גוף ולא פירות ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו: **הכא גופה בידה הוא.** והרי יקדשו ידי אמרה: **הא לא דמיא.** מסקנא דאתקפתיה היא:

קונם שאני עושה לפיך. אפילו גרסי' שאיני לא הוי דבר שאין בו ממש דהא תנן בפ' בתרא דנדרים (דף פא:) קונם שלא אתן לפני בקרך אינו יכול להפר:

אינו צריך להפר. במעלה לה מזונות ומעה כסף איירי ולכך אינו צריך להפר שהמותר הכל שלו ואם משום העדפה שעל ידי הדחק גם היא שלו ואין לפרש טעם דאין צריך להפר משום דאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם דאם כן בחנם נקט מה שאני עושה לפיך דליתני מקדיש ידי עצמו: **רבי עקיבא** אומר יפר. דקסבר דהעדפה שעל ידי הדחק הוי לאשה כדאמרינן בריש מציאת האשה (לקמן סו. ושם) וא"ת והיאך יכול להפר והא אין זה מדברים שבינו לבינה וי"ל דחשיב בינו לבינה לפי שאינו יכול ליזהר וליקח ממש בנלמוס את הראוי לו ולהניח שאינו ראוי לו א"נ גם חלקה משועבד לו שילקח בהם קרקע והוא יאכל פירות וא"ת אם כן איך יכולה להדירו כיון דמשועבדת ליה דאלמוה רבנן לשעבודיה דבעל כדאמר בסמוך וי"ל דדוקא בעיקר מעשה ידיה הוא דאלמוה שהם לבעל לגמרי אבל הכא דלאו דידיה נינהו אלא לפירות בעלמא לא אלמוה:

שמא יגרשנה כו'. ואם תאמר ולרב דאמר יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה למה לי למנקט שמא יגרשנה לימא שמא תאמר איני ניזונת ואיני עושה וי"ל דהא לא שכיח שתהא אומרת כן: **כי** אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן נורי להעדפה. פירוש הקונטרס מגומגם כמו שפירש בעצמו ונראה לר"ת דהכי פירושו להעדפה דסבר לה שמואל כרבי יוחנן בן נורי בהא דהעדפה לבעל ובתר הכי גריס ונימא הלכה כתנא קמא אי נמי אין הלכה כרבי עקיבא וכן פירש ר"ח:

בשלמא אדם אוסר פירות חבירו עליו שכן אוסר פירותיו על חבירו. פירוש דהתם אוסר משום דאחד מהן ברשותו יאסור דבר שלא בא לעולם על חבירו שאין לא זה ולא זה ברשותו שכן אין אדם אוסר פירות חבירו על חבירו לפי שניהן אינם ברשותו:

לכשאקחנה ממך כו'. ואע"ג דהתם קאמר לכשאקחנה והכא לא קאמרה לכשתתגרש אין נראה לו לחלק:

הכא אין בידה לגרש עצמה. תימה דהא בידה לומר איני ניזונת ואיני עושה ויש לומר דרוצה ליישב גם אליבא דריש לקיש:

שדה

לא

מסורת הש"ס

א) [לעיל מז: נח:], ב) לקמן סד:, ג) [ע' תוס' יבמות סז. ד"ה זו], ד) קדושין סג. יבמות צג. לקמן סו. ע. נדרים פה., ה) [נדרים מז.], ו) [ע' תוס' נדה מו: בד"ה כדרב פנחס כו' דלא גרסי אלא], ז) [דף נח:],

מוסף רש"י

קונם שאני עושה לפיך. אשה שאמרה לבעלה מה שאני עושה מלאכה יהא אסור לפיך בקונם (יבמות צג.) מעשי ידי יהיו לפיך כהקדש (קדושין סג.). **אינו צריך להפר.** אין בעלה צריך להפר שאין נדרה חל שהרי משועבדת לו (שם) דכיון דקא משעבדא ליה למעשה ידיה לא מציא נדרה (יבמות צג.) דלא אמרה כלום דלאו כל כמינה לאפקועי לבעל מה דזכי ליה רחמנא (נדרים פה.) ואפילו לשמא תעדיף נמי לא חיישינן, דאי מעדפא נמי לבעל הוא (לקמן סו.). **שמא תעדיף עליו יתר מן הראוי.** שמא תעדיף על מעשה ידיה יותר מן הראוי לו ויותר ממה שהיא חייבת לעשות לו ובכתובות (לקמן סד:) אמרינן מה היא עושה לו משקל ה' סלעים שתי ביהודה שהן עשר סלעים בגליל, ולכי אתיא העדפה קדשה אע"ג דלא באה לעולם בשעת הנדר (קדושין סג.) וטפי לא משעבדא ליה ואהעדפה חייל נדר ואע"ג דעדיין לא נעשית המלאכה (יבמות צג.) והעדפה דידה הוא וחייל עלה קונם (לקמן סו.). **שמא יגרשנה ותהא אסורה לחזור.** דאותה מלאכה שעושה אחר הגירושין, כשתבא ברשותו אסור באותה מלאכה ובכל מעשה ידיה מגירושין ואילך וקסבר אדם אוסר דבר שלא בא לעולם כגון מעשה ידיה שעתידה לעשות, דלכשתבא לעולם אחר גירושין, אע"פ שלא בא לרשותו בעת שבא לעולם דהא מגורשת היא, לכשבאה ברשותו שתנשא לו שיהא אסור, ור"ע סבר בהא מודינא לך דאדם אוסר דבר שלא בא לעולם היכי דהוי ברשותו לאלתר כשבא לעולם, כגון העדפה, אבל אין אדם אוסר דשלב"ל אע"פ שבא לעולם ואינו ברשותו אלא לאחר זמן, דלכשיבואו לרשותו יחול עליהן איסור (נדרים מז.). **שכן אין אדם אוסר פירות חבירו על חבירו.** דאי אמר לחבירו קונם פירות של פלוני עליך לא הוי כלום (שם מז.).

עין משפט נר מצוה

נא א ב מיי' פי"ב מהל' נדרים הל' י סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רלד סעי' עא וטוש"ע אה"ע סי' פא סעי' ב:

נב ג מיי' פ"ו מהל' ערכין הל' כט:

נג ד מיי' שם הל' כז:

נד ה מיי' שם הל' כט: